

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дячек В. В.

Науковий керівник: Семеняк І. В. д.е.н., проф.
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Актуальність: кожен регіон країни має свій географічний, соціологічний, ресурсний потенціали, які формують економічний потенціал та економічну систему регіону. В цілому економічна система одного регіону відрізняється від іншої даними складовими та їхньою організацією. Державна політика країни спрямована на рівномірний розвиток країни шляхом розвитку кожного регіону та згладжування нерівностей їх економічних систем. Регіональна влада в свою чергу провадить політику, яка має узгоджуватися з державною, але може мати дещо інші цілі та розбіжності щодо подальшого розвитку. Останнє може викликати конфлікт інтересів. Для їх попередження треба чітко розуміти стан та цілі держави та регіону. Тому дослідження регіональних особливостей структури зовнішньоекономічної діяльності Харківського регіону та аналіз їх відповідності державним пріоритетам є актуальним.

Об'єкт: економічна система України.

Предмет: зовнішньоекономічна діяльність України та Харківської області.

Мета: виявити структурні особливості розвитку зовнішньоекономічної діяльності Харківської області на фоні загальнодержавних тенденцій та вироблення рекомендацій напрямків подальшого розвитку.

Методи: в дослідженні були використані загальнонаукові методи, та спеціальні методи: аналіз документів та методи статистичний аналізу.

Виклад основного матеріалу. В дослідженні було проведено структурний аналіз експорту та імпорту товарів України та Харківської області. В результаті аналізу тенденцій розвитку експорту товарів підприємствами України було виявлено, що структура експорту суттєво не змінилася. Тому було прийнято рішення проаналізувати структуру експорту товарів підприємствами України та Харківської області за 2010 р., товарів, які в результаті АВС-аналізу увійшли до А та В груп, що представлено відповідно на рисунку 1. З якого наглядно видно наступне: 8 товарів з 11 присутні в експорті як України так і Харківської області. Відмінні риси наступні: у Харківській області переважає експорт готових, науко- та трудомісткої продукції. Далі було розглянуто аналогічно структуру імпорту товарів, що представлено на рис. 2. З останнього видно, що до аналізу увійшли однакові товари, проте відмінним є як і в експорті характер товарів, що імпортуються: в Харківській області найбільш питому вагу мають «ХVI. Механічне обладнання», «VII. Полімерні матеріали», «IV. Готові харчові продукти». Але питома вага «V. Мінеральних продуктів» і менше приблизно в 4 рази, але все ж висока.

Аналогічним чином було проаналізовано зовнішню торгівлю послугами. На рисунку 3 зображено структуру експорту послуг підприємствами Харківської обл. та України. На ньому наглядно видно, що лише п'ять з семи видів послуг увійшли до експорту в обох територіях та кардинально відрізняються. В Харківській обл.

переважає експорт «Різних ділових послуг», «Комп'ютерних послуг» та «Подорожей», в Україні ж в цілому переважає з великим відривом експорт «Транспортних послуг». Що також свідчить про зміст даних товарів. З рисунка 4 «Структура імпорту послуг підприємствами України, Харківської обл. станом на 2010р, у %» витікає: шість з семи груп послуг співпали, але їх питома вага досить різна. Так в Харківській області переважає імпорт «Фінансових» та «Різних ділових...» послуг.

Також слід відмітити нерівномірність зростання експорту товарів: по Україні коефіцієнт варіації базисних темпів зростання експорту товарів склав 31%, імпорту – 23%, аналогічні показники по Харківській області склали відповідно 45% та 65%. Той же показник розвитку торгівлі послугами по Україні склав 46% та 21%, по Харківській області 63% та 60,03%. Таким чином видно, що зовнішньоекономічна діяльність Харківської області розвивається більш нерівномірно ніж взагалі по Україні (крім імпорту послуг), це природно, але дану ситуацію треба виправляти шляхом спрямованої політики як державної, так і місцевої влади.

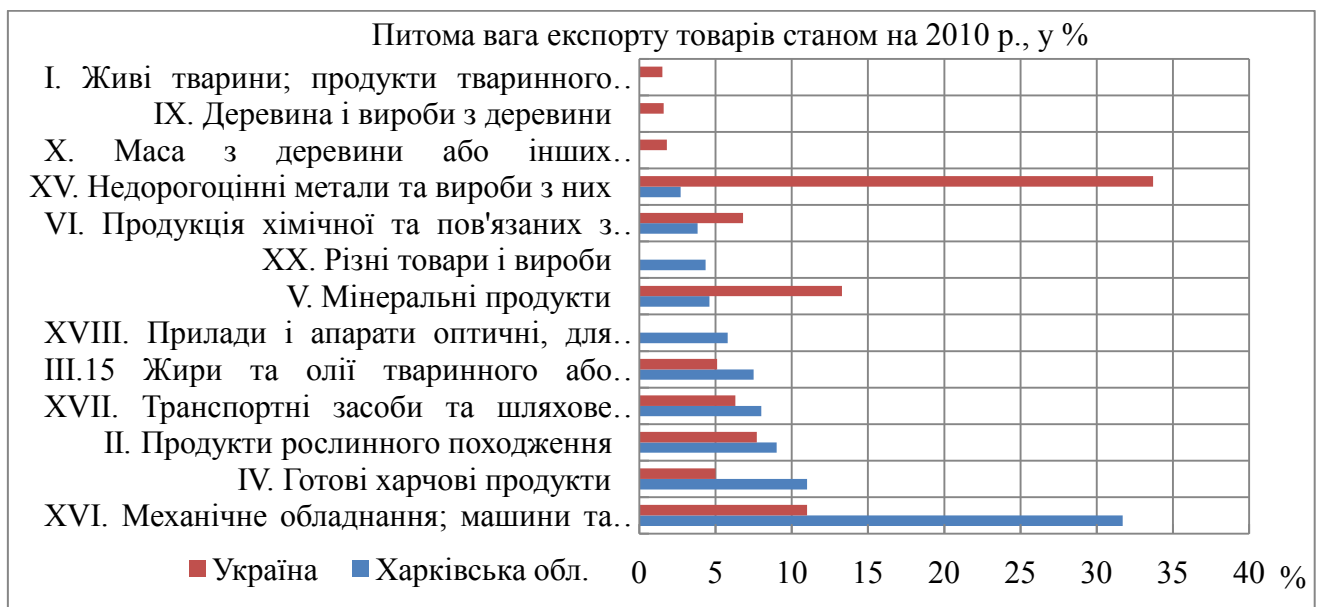

Рис. 1. Структура експорту товарів підприємствами України та Харківської обл. зокрема, у 2010р., у %

Рис. 2. Структура імпорту товарів підприємствами України та Харківської обл. зокрема, у 2010 р., у %

Рис. 3. Структура експорту послуг підприємствами України та Харківської обл. зокрема, у 2010р., у %

Рис. 4. Структура імпорту послуг підприємствами України та Харківської обл. зокрема, у 2010р., у %

В результаті проведеного дослідження можна сказати наступне:

1. Зовнішньоекономічна діяльність України і Харківської області розвивалась нерівномірно, торгівля товарами менш диференційована, ніж торгівля послугами;
2. Харківській області притаманна торгівлі більш науко- та трудомісткими товарами, ніж загалом по Україні.

Дані тенденції узгоджуються з державною політикою, навіть передчасно відповідають програмам розвитку Держави та Регіону. Нагальними питаннями на сьогодні є:

1. Поглиблення диференціації та вирівнювання зовнішньоекономічної діяльності за групами товарів та послуг, стимулювання подальшого розвитку торгівлі товарами з великим змістом переробки;
2. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, використовуючи позитивні зміни валютного курсу, проведення політики імпортозаміщення;
3. Зниження енергозалежності. Україна має потенціал використання енергозберігаючих техніки та технологій, що забезпечить відмову від імпорту енергоносіїв;
4. Стимулювати подальший обмін високими технологіями на міжнародному ринку. майже не відбувається.

Список використаних джерел:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-XII // Верховна Рада України. Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=959-12>
2. Головне управління статистики у Харківській області / Офіційний сайт / [Електронний ресурс] // <http://uprstat.kharkov.ukrtel.net/ua/index.html>
3. Дячек В.В. Актуальність індикативних принципів управління зовнішньоекономічною діяльністю / В.В. Дячек, І.В. Семеняк // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених «Проблеми соціально-економічного розвитку України: досвід, перспективи, інновації» (м. Харків, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Інститут економіки і міжнародних економічних відносин, Економічний факультет, студентське наукове товариство, 15-1 квітня 2011 р.). – Харків : ХНУ, 2011. – С. 132-134
4. Дячек В. В. Зовнішня торгівля товарами підприємствами України: статистичний огляд та можливі шляхи розвитку / В.В. Дячек // Бізнес-Інформ, ХНЕУ. – 2012. – № 1 – С. 11-19

5. Державного комітету статистики України / Офіційний сайт / [Електронний ресурс] // www.ukrstat.gov.ua